

Odpowiedzialność organizacji za zobowiązania publicznoprawne i prywatne

adw. dr Jarosław Greser j.greser@greser.pl

Spotkanie tematyczne realizowane jest
w ramach projektu instytucjonalnego
**„Rozwój FAOW - czyli wzmocniamy głos pozarządowej
wsi”**

Projekt Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich realizowany jest dzięki dotacji
otrzymanej od Narodowego Instytutu Wolności w ramach Programu Rozwoju Organizacji
Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO

O czym będziemy mówić?

1. Odpowiedzialność publicznoprawna
 2. Odpowiedzialność publicznoprawna
 3. Sankcje administracyjne
 4. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe
 5. Skuteczne ustąpienie z zarządu
 6. Wpływ podziału kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu na odpowiedzialność
 7. Zwolnienie z odpowiedzialności
 8. Odpowiedzialność cywilna
 9. Odpowiedzialność przed donatorami
-

Odpowiedzialność publicznoprawna

Rodzaje odpowiedzialności

Odpowiedzialność

```
graph TD; A[Odpowiedzialność] --- B[Publicznoprawna]; A --- C[Prywatnoprawna];
```

Publicznoprawna

Prywatnoprawna

Odpowiedzialność publicznoprawna

- Przepisy, które regulują relacje pomiędzy organami władzy publicznej i innymi podmiotami prawa.
-

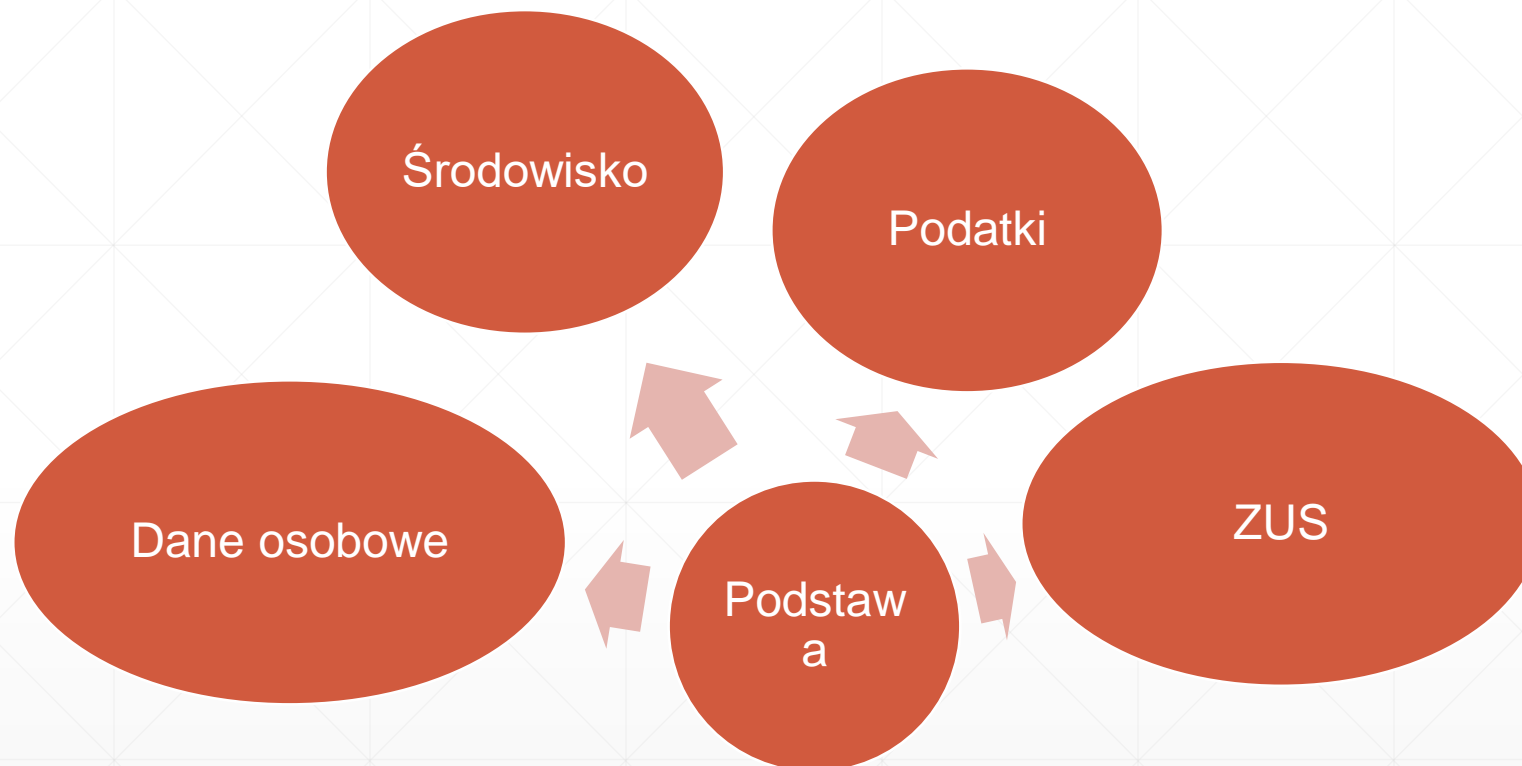
Odpowiedzialność publicznoprawna

Podstawa odpowiedzialności administracyjnej

- Nie ma możliwości jednoznacznego wskazania katalogu przepisów zawierających sankcje za naruszenie prawa administracyjnego
-

Podstawa odpowiedzialności administracyjnej

Zawinienie w odpowiedzialności administracyjnej

- Odpowiedzialność ma **charakter obiektywny**, chyba że przepis wprost wskazuje winę podmiotu jako przesłankę wymierzenia sankcji (wyr. WSA w Warszawie z 14.1.2010 r., IV SA/Wa 1916/09).
 - Zatem decydujący charakter ma naruszenie przepisu.
-

Sankcije administracyjne

Sankcje w odpowiedzialności administracyjnej

Sankcje:

1. administracyjna kara pieniężna,
 2. opłata dodatkowa,
 3. opłata sankcyjna,
 4. opłata podwyższona,
 5. obowiązek określonego zachowania na przykład nakaz rozbiórki budynku lub wstrzymaniu użytkowania zakładu.
-

Dyrektywy wymiaru kary

- Artykuł 189d KPA wskazuje siedem przesłanek wymiaru kary, z czego jedna ma zastosowanie wyłącznie do osób fizycznych.
 - Artykuł 189f przesłanki odstąpienia od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej.
 1. waga naruszenia prawa jest znikoma, a strona zaprzestała naruszania prawa;
 2. strona przedstawiła dowody, potwierdzające wykonanie postanowienia o przedstawieniu przedstawienia dowodów potwierdzających usunięcie naruszenia prawa.
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Zasadą jest, że w pierwszej kolejności odpowiada płatnik podatku tj. organizacja.
 - Polskie NGO mogą występować w roli podatnika m.in. podatku dochodowego od osób prawnych czy podatku od towarów i usług czy podatku dochodowego od osób fizycznych.
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Egzekucja zaległości prowadzona jest najpierw z majątku NGO.
 - Jeśli organizacja nie ma wystarczającego majątku na pokrycie zaległości, uznaje się, że **egzekucja jest częściowo lub całkowicie bezskuteczna.**
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Egzekucja jest częściowo lub całkowicie bezskuteczna jest to podstawą do przejścia odpowiedzialności za zobowiązania **na członków zarządu organizacji**
 - Odpowiedzialność ma charakter gwarancyjny i jest odpowiedzialnością za cudzy dług.
 - **Podstawa prawna art. 116a Ordynacji podatkowej.**
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Zgodnie z art. 116a Ordynacji podatkowej członkowie organów zarządzających organizacją **odpowiadają solidarnie** całym swoim majątkiem.
 - Umożenie postępowania wobec jednego członka zarządu, na przykład wobec braku majątku, nie ma wpływu na prowadzenie postępowania wobec pozostałych członków zarządu
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Zgodnie z art. 116a Ordynacji podatkowej ponoszenie odpowiedzialności nie jest uzależnione od uzyskiwania przez nie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji członka zarządu
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Odpowiedzialnością członka zarządu fundacji objętych jest cały jego majątek. Przepisy Ordynacji podatkowej nie przewidują bowiem jakichkolwiek ograniczeń kwotowych w tym zakresie.
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Zgodnie z art. 29 §1 w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka.
 - Zatem nawet byli małżonkowie odpowiadają jeżeli gdy zobowiązanie powstało w trakcie trwania małżeństwa.
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

Do majątku osobistego każdego z małżonków należą:

- 1) przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej;
 - 2) przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił;
 - 3) prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom;
 - 4) przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków;
 - 5) prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie;
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- 6) przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanemu małżonkowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość;
 - 7) wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków;
 - 8) przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego z małżonków;
 - 9) prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy;
 - 10) przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.
-

**Czasowy zakres
odpowiedzialności członków
zarządu fundacji**

Czasowy zakres odpowiedzialności członków zarządu fundacji

Członkowie zarządu fundacji ponoszą odpowiedzialność za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu

Czasowy zakres odpowiedzialności członków zarządu fundacji

Artykuł 21 §1 Ordynacji podatkowej zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże **powstanie takiego zobowiązania** albo z dniem doręczenia decyzji organu podatkowego, ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego.

Czasowy zakres odpowiedzialności członków zarządu fundacji

W przypadku takich podatków jak podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek dochodowy od osób prawnych czy podatek od towarów i usług zobowiązanie podatkowe powstaje w terminach jednoznacznie wskazanych w przepisach ustaw podatkowych.

Czasowy zakres odpowiedzialności członków zarządu fundacji

Odpowiedzialność z momentem powstania zobowiązania podatkowego z mocy prawa, a nie z datą wydania decyzji określającej wysokość zobowiązania w wysokości innej niż deklarowana

Skuteczne ustąpienie z zarządu

Skuteczne ustąpienie z zarządu

W sytuacji, gdy statut nie przewiduje formy w jakiej rezygnacja członka zarządu z pełnionej funkcji miałyby być złożona, przy jednoczesnym braku regulacji ustawowej w tej kwestii, należy przyjąć, iż złożenie rezygnacji w formie ustnej jest prawnie skuteczne.

wyrok WSA w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2018 r., sygn. V SA/Wa 1454/17, LEX nr 2592318.

Skuteczne ustąpienie z zarządu

Moc dowodowa rezygnacji złożonej w formie ustnej:

1. art. 180 §1 Ordynacji podatkowej: „Jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem”.
 2. ustawodawca przyznał organom podatkowym prawo swobodnej oceny dowodów
-

Skuteczne ustąpienie z zarządu

Wpis jak i wykreślenie członka zarządu z KRS jest obowiązkowe, ale wywołuje skutek **deklaratoryjny**.

Wpływ podziału kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu na odpowiedzialność

Wpływ podziału kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu na odpowiedzialność

Za zaległości podatkowe fundacji odpowiadają solidarnie „członkowie organów zarządzających”

Wpływ podziału kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu na odpowiedzialność

Członkowie zarządu nie mogą powoływać się na brak aktywności w pełnieniu funkcji zarządczych oraz na brak wpływu na podejmowanie decyzji.

Wpływ podziału kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu na odpowiedzialność

Przepisy nie różnicują odpowiedzialności członków zarządu za zaległości podatkowe w zależności od rodzaju funkcji pełnionej przez nich w zarządzie.

Wpływ podziału kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu na odpowiedzialność

Pełnienie funkcji członka zarządu jest bowiem funkcją dobrowolną, wymagającą zgody osoby powołanej na to stanowisko. Charakter prawny funkcji członka zarządu oznacza nie tylko obowiązek wykonywania czynności zarządzających, oznacza też **zwiększony zakres odpowiedzialności**, w tym odpowiedzialności za skutki działań kierowanej Fundacji. Jest to zakres odpowiedzialności **wykraczający poza zakres charakterystyczny dla stosunku pracy**, gdzie pracownik odpowiada jedynie za skutki swoich działań i to w ograniczonym zakresie, a nie skutki działań podmiotu, w którym jest zatrudniony

Zob. wyrok Sąd Apelacyjny w Katowicach z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. III AUa 2177/17, LEX nr 3077100

Wpływ podziału kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu na odpowiedzialność

Bierna postawa prawidłowo powołanego członka zarządu, skutkująca np. brakiem wiedzy odnośnie sytuacji finansowej osoby prawnej, nie wyłącza jego odpowiedzialności, wynikającej z niezgłoszenia we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości, nie jest także okolicznością wyłączającą jego winę za brak aktywności w dokonaniu takiego zgłoszenia”.

Zob. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2017

Zwolnienie z odpowiedzialności

Zwolnienie z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe

- Członek zarządu wskaże majątek fundacji, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych fundacji **w znacznej części.**
-

Zwolnienie z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe

- We właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne, albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy
-

Zwolnienie z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe

Upadłość można ogłosić wyłącznie wobec dłużnika niewypłacalnego.

1. utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych - W pierwszym przypadku prawo formułuje domniemanie, że utrata zdolność do regulowania zobowiązań następuje w **chwili gdy opóźnienie przekracza trzy miesiące**.
 2. gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający **dwadzieścia cztery miesiące**
-

Zwolnienie z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe

Jeżeli taka sytuacja nastąpi nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości

Zwolnienie z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe

W przypadku stowarzyszeń i fundacji obowiązek ten spoczywa na każdym kto według statutu ma prawo do prowadzenia spraw organizacji i do jego reprezentowania, samodzielnie lub łącznie z innymi osobami.

Zwolnienie z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe

- Dwie możliwości, w której mimo niezachowania 30 dniowego terminu można uniknąć odpowiedzialności. Są to:
 1. brak szkody po stronie wierzycieli pomimo braku zgłoszenia wniosku;
 2. wykazanie, że w terminie 30 dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości otwarto postępowanie restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu.
-

Zwolnienie z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe

- Art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej
 - Nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa, upłynęło 5 lat.
-

Odpowiedzialność cywilna

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Zgodnie z art. 29 §1 w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka.
 - Zatem nawet byli małżonkowie odpowiadają jeżeli gdy zobowiązanie powstało w trakcie trwania małżeństwa.
-

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe

- Odpowiedzialność osobista członków zarządu dotyczy osób, które pełnią tę funkcję w momencie powstania zobowiązań podatkowych.
 - Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 13 lipca 2017 r. (I SA/Ol 277/17) **faktyczny brak zajmowania się sprawami finansowymi organizacji nie zwalnia z odpowiedzialności za zaległości podatkowe stowarzyszenia. Nie ma też znaczenia czy członkowie otrzymywali wynagrodzenie za zasiadanie w zarządzie czy nie.**
-

Odpowiedzialność przed donatorami

Odpowiedzialność przed donatorami

- Podstawą otrzymania dotacji jest najczęściej **umowa** zawierana między organizacją a donatorem
 - Punktem wyjścia jest rozróżnienie dotacji otrzymywanych ze **środków publicznych**, od tych które pochodzą z **innych źródeł**
-

Odpowiedzialność przy środkach publicznych

- W przypadku gdy organizacja nie zrealizuje projektu zgodnie z umową najczęstszą procedurą jest wezwanie donatora do zwrotu całości lub części dotacji, a następnie przeprowadzenie postępowania dotyczącego zwrotu.
-

Odpowiedzialność przy środkach publicznych

- W sytuacji uzyskania prawomocnej decyzji w kwestii zwrotu egzekucja prowadzona jest w oparciu o ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
 - Zasadą jest, że wierzytelności dochodzi się w **pierwszej kolejności z majątku NGO.**
-

Odpowiedzialność przy środkach publicznych

- Natomiast odpowiedzialność członków zarządu pojawia się dopiero po **bezsuktecznej egzekucji z majątku organizacji**. W takiej sytuacji odpowiadają oni całym swoim majątkiem, w **tym majątkiem wchodzącym w zakres małżeńskiej wspólności majątkowej**.
 - Ponadto jest to **odpowiedzialność solidarna** to znaczy donator może zdecydować od którego z członków zarządu będzie egzekwował pieniądze
-

Odpowiedzialność przy środkach publicznych

Trzeba pamiętać, że:

1. za dług odpowiadają jedynie te osoby, które **pełniły funkcję członka zarządu w chwili gdy dług powstał;**
-

Odpowiedzialność przy środkach publicznych

2. odpowiadają, **wszystkie osoby w zarządzie**, włącznie z tym które nie podpisały umowy o dotacje lub nie zajmują się kwestiami pozyskania dotacji;
 3. odpowiedzialność **dotyczy tylko zarządu**. Pozostałe organy nie reprezentują organizacji, w związku z tym nie odpowiadają za jej długi.
-

Odpowiedzialność przy środkach prywatnych

- W przypadku donatorów prywatnych odpowiedzialność będzie zależała od rodzaju umowy, która była podstawą przekazania środków.
 - Najczęściej będzie to darowizna lub sponsoring.
-

Odpowiedzialność przy środkach prywatnych

- Zgodnie z art. 898 §1 Kodeksu cywilnego darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.
 - Przy sponsoringu, o ile nie jest to regulowane przez umowę, zastosowanie znajdą zasady wynikające z nienależytego wykonania zobowiązania.
-

Dziękuję za uwagę!

j.greser@greser.pl
